

TDB 11. ULUSLARARASI DİŞHEKİMLİĞİ KONGRESİ
17-19 MAYIS 2004
TDB 1. DİŞHEKİMLİĞİNDE YARDIMCI PERSONEL KURULTAYI
ÖZEL SEKTÖRDE YARDIMCI PERSONEL ÇALIŞMA GRUBU

I-MEV CUT DURUM

Sağlık Meslek Yüksek Okullarında Mevcut Durum

Ülkemizde TDB kayıtlarına göre şu anda 20000 civarında dişhekimi vardır. 15 Dişhekimliği fakültesinden her yıl mezun olan dişhekimi sayısı 1000 civarındadır. Dişhekimliğinde yardımcı personel eğitimi 3 üniversitemize bağlı Sağlık Meslek Yüksek Okullarında verilmektedir. Bu okullardaki eğitim 2 yıllık ve ön lisans düzeyinde olup yıllık kontenjanı 70' dir. Bu okullarımızdan bugüne kadar mezun olan/olacak öğrenci sayısının 270 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu programların kuruluş amaçları; dişhekimi yardımcısı olarak çalışacak teknik personelin yetiştirilmesidir. Bu programların teorik ve pratik dersleri Sağlık Meslek Yüksek Okullarında (SMYO) ve Dişhekimliği Fakültelerinde verilmektedir.

SMYO'nun 2003 yılı öğrenci kontenjanları ve mezun sayısı şöyledir.

- 1- Çukurova Ü. Sağlık Meslek Yüksek Okulu Diş Teknik Sekreterliği Bölümü : 10 kişi (mezun 49)
- 2- İstanbul Ü. Sağlık Meslek Yüksek Okulu Ağız Diş Sağlığı Bölümü : 40 kişi (mezun 99)
- 3- Yeditepe Ü. Sağlık Meslek Yüksek Okulu Ağız Diş Sağlığı Bölümü : 20 kişi (burslu ve kız) (mezun 35)

Sağlık Meslek Liselerinde Mevcut Durum

Ülkemizde Sağlık Bakanlığına bağlı 289, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 3 ve Kızılay' a bağlı 1, olmak üzere 289 sağlık meslek lisesi vardır. Bu okullardaki 2002-2003 döneminde okuyan öğrenci sayısı Sağlık Bakanlığı verilerine göre 37.758' dir. Bu meslek liselerinin 12 bölümü vardır ancak, dişhekimliği yardımcılığıyla ilgili bölüm bulunmamaktadır. Bölümler şöyledir. Tıbbi Sekreterlik, Hemşire, Acil Tıp Teknisyenliği, Sağlık Memuru, Ebe, Laboratuvar, Çevre Sağlığı, Radyoloji, Anestezi, Anadolu Hemşirelik, Diş Protez ve Ortopedi' dir. Sağlık Meslek Liselerinin Diş- Protez bölümlerinin tüm sınıflar dahil okuyan öğrenci sayısı ise 310'dur. Bu okullarda okuyan yaklaşık 38 bin öğrenci vardır.

Hemşirelik Eğitiminde Mevcut Durum

Gerek Sağlık Meslek Liselerinde, gerekse lisans ve yüksek okul düzeyinde verilen hemşirelik müfredat programında ağız diş sağlığı ve dişhekimliğine yönelik dersler yoktur . Dolayısıyla buralarda verilen eğitim dişhekimi yardımcısı statüsünü karşılamaktan oldukça uzaktır.

Sonuç olarak; ülkemizde bir yılda Dişhekimliği Fakültelerinin 1000, SMYO'nun yardımcı personel yetiştiren bölümlerinin 70 öğrenci kontenjanı bulunmaktadır. Bu sayılar sağlık insan gücü planlamasından ne kadar uzak olduğumuzu açıkça ifade etmektedir.

Eğitim Almanlar Açısından Mevcut Durum

Dişhekim yardımcılarının çok az bir bölümü % 1.5 gibi eğitim almış (n lisans) olmasına karşın çok büyük bir bölümü bu konuda özel bir eğitim alamamaktadır. Dişhekimliğinde yardımcı personelle çalışma oranı TDB'nin anketinde % 60, İDO zlk Hakları Komisyonu'nun anketine göre ise bu oran % 84'tür. Yine bu ankete göre; çalışan elemanların çok büyük bölümünün 15-25 yaş grubunda olduğu, muayenehanelerde yapılan işlerin sırayla sekreterlik, temizlik, koltuk yanında yardım, banka vb. dış işlerin takibi olduğu anlaşılmaktadır. Bu işlere karşılık asgari ücret düzeyinde cretlendirme yapıldığı görülmektedir. Yaptırılan bu işlerin niteliği yardımcı personel eğitimi ve tanımlamaları konusunda fikir verebilir. Çok önemli bir tespit ise; Dişhekimlerinin muayenehane pratiğinde yardımcılarının eğitimsizliğinden kaynaklanan sorunlar yaşadıkları için yardımcı elemanların eğitiminin gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu meslek grubunun muayenehanelerde hangi görevleri yaptığı yanında çalıştığı dişhekimine bağlı bir olgu olarak gözükmektedir. Yapılan için kapsamı ise hekimin verdiği eğitime, işyerinde geçirilen sreye ve personelin yeteneğine bağlı olarak değişebilmektedir. Çalışma koşulları, iř güvencesi, enfeksiyon riskine karşı koruyucu önlem alınması vb. konular ise tamamen yanında çalıştıkları dişhekimlerinin bakışına göre değişebilmektedir. Sözü geçen konularla ilgili elde değerlendirme yapabilecek düzeyde veri bulunmamaktadır. Ancak şu anda TDB'nin hazırladığı anket çalışmasıyla yeni bilgilere ulaşmak mümkün olabilecektir.

Bu meslek grubu üyelerinin görev tanımları ve üzerinde uzlaşma sağlanmış bir unvanları da yoktur. Tıbbi diş sekreteri, sekreter, asistan, yardımcı vb. isimlerin de kullanıldığı görülmektedir. **Meslek Standartları Komisyonu** tarafından 250 adet mesleğin, meslek standartları hazırlanarak ilgililerin kullanımına sunulmuştur. Bunlar arasında eczacı yardımcısı, diş protezcisi, gzlk, hasta hizmetlisi, tıbbi sekreter vs. yer almasına karşın dişhekimliği yardımcılığıyla ilgili bir düzenleme yer almamaktadır

Yukarıdaki ankete göre yardımcı personelimizin önemli bir bölümünün dişhekim yardımcılığını bir meslek olarak değil, gelir kaynağı getiren bir iř olarak gördüğü anlaşılmaktadır.

II-ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sağlık Bakanlığının önümüzde ki günlerde tıp mesleklerinin görev ve tanımlarıyla ilgili bir yasa hazırlığı içinde olduğu bilinmektedir. **Dişhekimliği Yardımcılığı** mesleğinin de bu yasa da yer almasına yönelik girişimler şimdiden başlatılmalıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının meslek standartları, sınav ve belgelendirme sistemi üzerinde yaptığı çalışmalar izlenmeli, gerekli girişimler yapılmalıdır.
- Dişhekim yardımcısı olarak çalışan personelin toplum sağlığıyla ilgili konularda ve muayenehane pratiğindeki yetersizlik sebebiyle toplumda ciddi sağlık sorunlarına ve verim kaybına sebep olabileceği için bu personelin eğitimin gerekliliği ortadadır. Çalışma grubumuz ülkemizin genel durumuyla örtüşmesi ve serbest çalışan dişhekimlerinin beklentilerini önemli lde karşılanması nedeniyle yardımcı personel eğitimine Sağlık Meslek Liselerinden başlanmasını önermektedir. Ayrıca, bu meslekte yükselmek isteyenlerin bir sonraki aşaması ise, uygulanması şu anda da geçerli olan sağlık meslek yüksek okullarının ağız diş sağlığı ön lisans programlarıdır.

- Pratik olarak uygulanabilecek bir öneri ise; sağlık meslek lisesi b6l6mleri mezunlarına uygulanabilecek **sertifika programıdır**. İlgili bakanlığın ve TDB' nin organizasyonu ile işsiz durumdaki lise mezunları bu uygulamayla yeni bir meslek edinecek, diğer taraftan dişhekimliğinde eğitimi yardımcı personel ağığı da bir miktar kapatılmış olacaktır.
- Halen çalışmakta olan ve devam etmek isteyenlere ise; TDB organizasyonu ile **kurslar** d6zenlenmelidir. Bu kurslarında çok verimli ve yararlı olacağını d6şunmekteyiz. Bu kursların s6ratle yapılmasını engelleyen hukuki bir engel bulunmamaktadır. TDB bu konuda oluşturacağı bir taslak d6k6manla odaları teşvik etmelidir.
- Bu programlara sadece kız 6đrencilerin kabul edilmesi daha uygun g6z6kmektedir.
- Kısa vadede yapılabilir bir diğer 6neriyse, muayenehane pratiğinde yanımızda çalışan elemanlarımızın mesleki gelişimine katkı sağlayacak, resimli ve basit açıklamaların yer alacağı **dişhekim yardımcısı el kitapçı** hazırlanması olabilir. Ayrıca Dişhekimleri Odalarımız bu gruba y6nelik eğitici seminerler verebilirler.